

Ko Iisa Almasiihu wannginani Yahaaya Bannginol

Habaru dow dewtere ndee

Yahaaya, gooto nder *lilaabe Iisa *Almasiihu sappo e dido, winndi dewtere inndiraane Bannginol. Daliila gaddo o winndi dewtere ndee woni semmbindinde goondinbe Iisa *Almasiihu, munya torra ka be ngoni nder mum fuu. Be ngatta tammude mabbe he gartol Iisa *Almasiihu. Gartol ngool nder mum o wardata he teddungal.

Dewtere ndee soomi kujje tati. Arannde nii, inde holla Laamu Alla e *Almasiihu mum. Didabel, inde holla laamu mbonngu, laamu Seydan nder duuniyaaru, he no Seydan torrirta goondinbe Iisa *Almasiihu. Amma Alla heban jaalorgal kuubugal dow Seydan daliila Iisa *Almasiihu. Tatabel, ko woni nder duuniyaaru fuu hi'an gartol Iisa *Almasiihu ngam Iisa *Almasiihu woni fufdorde e timmoode huune fuu. Kanko woni laamiido laamiibe.

Ko winndaa nder dewtere ndee :

Barke dewtere ndee (1.1-3)

Cannooje yahde he kawriide goondinbe jeddi (1.4-8)

Almasiihu wanngani Yahaaya (1.9-20)

Filla dereeji yahde kawriide goondinbe Iisa jeddi (2.1-3.22)

Mawninol Alla dow kammu (4.1-11)

Dewtere Alla e kaatimiije mum jeddŕi (5.1–8.5)
 Daafde luwe jeddŕi (8.6–11.19)
 Filla debbo gom, kuuna mbodaa gom e dab-
 baaji bondi dŕi gom (12.1–13.18)
 Bannginooje feere-ferreeje gom (14.1–15.8)
 Nyederde tikkere Alla jeddŕi (16.1–21)
 Jaalorgal dow murtube he Alla (17.1–20.10)
 Nyannde darnal (20.11–15)
 Kammu kesu, duuniyaaru heyru e Ursaliima
 keso (21.1–22.5)
 Habaru gartol Iisa (22.6–21)

Barke dewtere ndee

¹⁻² Dewtere ndee hawri kujje cuudaafde de Iisa *Almasiihu wanngini. Alla holli mo de ngam o wannginana maccube mum, ko waroyta fuu nder ko booyataa. Nden Iisa lili maleykaaajo mum hollowa de Yahaaya. Yahaaya, maccudo Iisa oo duu, seedake ko huune fuu ko o hi'i no haala Alla non ka Iisa *Almasiihu wanngini. ³ Beldo hoore woni jannugodo dewtere annabaaku ndee. Welbe ko'e ngonni hettiniibe haalaaji annabaaku nguu dey njogiti ko winndaa nder maggu. Hakiika, wakkati kaalaado dow kujje deen badake.

Cannooje yahde he kawriide goondinbe jeddŕi

⁴ Miin Yahaaya, winndani kawriide goondinbe jeddŕi tawaafde nder leydi Asiya.

Jam e moyyere yuwdo to Alla gondo, gonnoodo, e gonoowo, jam e moyyere yuwne to ruuhuui jeddŕi gondi yeeso joodorgal laamu makko, jam e moyyere yuwdo to ⁵ Iisa *Almasiihu, seedeejo kolniido, arano ummintinaado,

laamiido laamiibe duuniyaaru fuu ngonda he moodon.

*Almasiihu hidi en, soptini en he baawde hakke meeden har yiyam makko ndufaadam.

⁶ O wadi en laamiibe e *cakkanooɓe Alla ngam ngollanen Alla Baabiiko ! Teddungal e baawde tabbita he Iisa *Almasiihu faa abada abadin. Aamiin !

⁷ —*Ndaaree, omo warda he duule.**

Himbe fuu no ngi'an mo,

baa tontunooɓe mo.

Lenyi duuniyaaru fuu no mboytoto ngam makko.†

Hakiika non.

Aamiin !

⁸ Alla Joomiraawo Jom baawde, gondo, gonnoodo e gonoowo, wi'i: « Miin woni fudɗorde, miin woni timmoode. »‡

Almasiihu wanngani Yahaaya

⁹ Miin Yahaaya banndiraawo moodon goondindo Iisa. Mi hawti he moodon nder torra, nder laamu makko e nder tittinkinaaku ngu o yami en. Mi yaaraama semmbe semmbe dow duune Patamos ngam mi waajake haala Alla, mi haali ko ceediimi dow Iisa.

¹⁰ Alal, nyalaane Joomiraawo, keewumi *Ruhu Alla, sey nanumi gaɗa am daane toowne gom hano daane luwal. ¹¹ Daane ndeen no wi'a :

—Winndu ko ngi'ataa dum nder dewtere, lilda nde kawriide goondinbe jeddi dee : Hawriine

* **1:7** 1.7 Daniyel 7.13 † **1:7** 1.7 Jakariya 12.10 ‡ **1:8** 1.8 Nder gerekankoore no wi'ee *Alfa* e *Omeega*, kam woni « fudɗorde » e « timmoode ».

wonnde Efeesu, Simirna, Pergamu, Tiyatira, Sardes, Filadelfiya he Lawdikiya.

¹² Njeeyitiimi ngam hi'ude gondo no haalda he am, sey ngi'umi fitillaaji kanje jeddi. ¹³ Caka fitillaaji diin no tawa goddum nanndudo he *Bii-Neddo, omo bornii jabbaare, omo habbi wakkaare kanje dow gabaare makko. ¹⁴ Gaasa hoore makko no rawni tar hano haabu. Gite makko no njayna hano demle hiite. ¹⁵ Koyde makko no njalbita hano no njamndi mbodeeri jalbitirta, wojja coy nde ndi wattaama nder hiite. Daane makko no wa'i iido ilol diyeele dudde. ¹⁶ Omo jogii nder nyaamo makko koode jeddi. Takubaahi mbelki, ki kundule didi no wurtoo nder hunnduko makko. Yeeso makko no yayna hano no naange yaynirta caka nyalooma.

¹⁷ Wakkati ngi'umoomi, sey caamumi yeeso makko hano maaydo. O yowi junngo makko nyaamo dow am, o wi'i kam :

—Taa hulu ! Miin woni artudo, miin woni cakitittoodo. ¹⁸ Mi duumiido. Mi maayiino, amma joonin mido wuuri faa abada abadin. Mido woodi baawde dow maayde he laahara. ¹⁹ Ndenne, winndu ko ngi'udaa, he ko woni no wada joonin he ko wadoyta yeeso. ²⁰ Ndaa, maana koode jeddi cuudiidum de ngi'udaa nder nyaamo am nii : Koode jeddi deen ngoni maleykaabe kawriide goondinbe jeddi. Maana fitillaaji kanje jeddi diin duu woni kawriide goondinbe jeddi.

Filla dereeji yahde kawriide goondinbe Iisa jeddi

Derol yahde hawriine wonnde Efeesu

¹ —Winndan maleykaajo hawriine Efeesu, mbi'aa: Lildal nii yuwngal to jogiido nder junngo mum nyaamo koode jeddi, jechoowo hakkune fitillaaji kanje jeddi:

² Mido anndi golleeji maa lobbi, jaggu e tittinkinaaku maa. Mido anndi ko a waawaa munyude bonbe. A fonni wi'oobe kam'en no *lilaabe, a tawi ko be fenoobe. ³ Mido anndi ko a munyi, ngam barke innde am. A yari bone, a soyyoraaki gacfa. ⁴ Amma ndaraa, ngi'aa gacce de peliranmaami: A woppi hidde maa nde ngoodannodaa kam illa arannde. ⁵ Miccitaa no ngorrnodaa. A fuddirii no woodiri, dey yeeyitidaa caamudaa.

Tuubaa, mbattitaa golleeji maa, ngollaa no ngollirannodaa! Nde nii a tuubaay, mi waran to maa, mi itta fitilla maa nder nokku mum. ⁶ Amma no woodi goddum ko ngadunodaa no woodiri. Kanyum woni a wanyi golleeji sewre Nikola'en hano no mbanyirmi di.

⁷ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa! Jaaliido fuu mi hokkan dum nyaama bibbe lekki kokkoohi mbuurnam ngonki nder koogol Alla.

Derol yahde hawriine wonnde Simirna

⁸ —Winndan maleykaajo hawriine goondinbe Simirna, mbi'aa: Lildal nii yuwngal to

laatiido kam woni arano, kam woni cakitiido, maaynoodo ummitii.

⁹ Mid'o anndi torra ka njardaa, mid'o anndi talkaaku ngu ngondud'aa he mum, amma ad'a woodi riiku. Mid'o anndi mbonka ka hooyoobe ko'e mum'en no *Yahudankoobe mbi'ata dow maa. Amma himbe bee, be kanaa *Yahudankoobe, be hawriine rewoobe Ibiliisa. ¹⁰ Taa hulu torra ka njaroytaa yahde yeeso. Ibiliisa wad'an heewbe nder moodon uddee ngam sii'aade on. On torree balde sappo ka-kap. Amma durwa, to a woppu goondin'ol maa baa nii himbe maa fuu no mbaretee non ngam mi hokkete lefol mbuurnam nduumiidam.

¹¹ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondin'be Iisa! Jaaliido fuu, maayde did'abere meemataa d'um.

Derol yahde hawriine wonnde Pergamu

¹² —Winndan maleykaaajo hawriine goondin'be Pergamu, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to jom takubaahi ki kundule didi belnaade.

¹³ Mid'o anndi ad'a joodii to Ibiliisa laami, amma d'um fuu hadaay a tokkii kam. A yankiraay kam baa nde worre. A tittinkinake nder goondinde kam to Seydan sinngi laamu mum faa yottii he wakkati mo Antipas seedeejo am kolniido waraa nder wuro moodon. ¹⁴ Amma ndaa, gacce sed'aaaje gom nii de peliranmaami : Ad'a woodi tokkuba jannde Balaama, ekkintindo Balak fergina bibbe *Isra'el, nyaama tewuuji cakkanaadi tooruje, omo wada be njeena. ¹⁵ Non duu

ada wondi he tokkuɓe ekkintinooje sewre Nikola'en. ¹⁶ Ndenne, tuubu joonin ! Se hanaa non duu, mi waran ko ɓooyataa, mi habdira be takubaahi ngonki no wurtoo nder hunnduko am.

¹⁷ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa ! Jaaliido fuu, mi hokkan dum nyaama nyaamdu cuudiinu, nyaamdu wi'eteenu « *manna ». Mi hokkan joomum duu kaayel danel tar, ngel dow mum winndaa innde heyre, nde neddo fuu anndaa sey jaboowo ngel.

Derol yahde hawriine wonnde Tiyatira

¹⁸ —Winndan maleykaaajo hawriine goondinbe Tiyatira, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to *Bii-Alla, jom gite jalɓooje hano demngal hiite, mo koyde mum no yelkita hano njamndi mbodeeri ciiwaani.

¹⁹ Mido anndi golleeji maa lobbi. Mido anndi hidde maa, mido anndi goondinol maa. Mido anndi ballal ngal ngadandaa wobbe. Mido anndi tittinkinaaku maa.

Jooni golleeji maa cakitiidi no ɓuri araneeji diin duudde. ²⁰ Amma gacce de peliranmaami nii. A acci Yesabel, debbo bi'oowo kam no annabiijo, nder jannginooje mum no majjina golloobe am, be tinnoo nder jeenu he nyaamde tewuuji cakkanaadi tooruje. ²¹ Mi hokki mo wakkati ngam o tuuba, amma walaa ko nanngi ɓerne makko nde hanaa jeenu. ²² Mi wadan o nyawa nyaw manngu, o fukkoo. Mi wada fijidoobe he makko njara torra faa noy walaa.

Mi wafan dum joonin joonin nde be tottitaaki gollleeji debbo bonɗo oo. ²³ Mi waran tokkube jannde makko. Kawriide goondinbe fuu no anndan ko miin woni anndudo miilooji berde bibbe aadama. Neddo moodon fuu mi yoban dum dey-dey gollal mum.

²⁴ Amma onon goondinbe hoddiibe nder Tiyatira, onon be tokkaay mo, onon be tefaay faamude maana ko tokkube mo mbi'ata sirriiji Ibiliisa luggudi. Sikka fuu walaa mi yowataa donngal gom fuu dow moodon. ²⁵ Ndenne, tiidee he goondinol moodon faa nyannde ngartoyi.

²⁶ Jaaliido fuu, tinniido no wada ko weli kam sey nyannde timmi, *mi wafan joomum laamoo dow leyde fuu.* ²⁷ *O laamorto lenyi diin he sawru njamndi. O mornya di hano no loode loopal mornyirtee, cankitoo.** Mi wafan joomum laamoo dow lenyi duuniyaaru, ²⁸ hano no kebirni baawde he *Baabiraawo. Mi hokkan joomum duu hoodere fajiri.

²⁹ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa !

3

Derol yahde hawriine wonnde Sardes

¹ —Winndan maleykaajo hawriine goondinbe wonnde Sardes, mbi'aa : Lildal nii yuwngal to jogiido koode jeddi, jogiido ruuhuuji Alla jeddi :

* **2:27** 2.26-27 Jabuura 2.8-9

Midfo anndi golleeji maa. Adfa hi'ee hano a buurfo, amma a maayfo. ² Umma, dara, connyinaa sedfa ko njogidfaa nder jikku terde to de maayu gaba go'o. Ngam mi tawi golleeji maa diggaay yeeso Alla. ³ Miccita *Habaruu lobbo mo njannginafaa he mo nanuufa. Tuubu, ngolliraa mo. Nde nii a ummaaki ndaridfaa, mi waran a siryaaki. Mi waran, no gujjo warirta. A anndititaa wakkati mo ngaranmi. ⁴ Nder Sardes, adfa woodi himbe sedfaabe, be tawaaka nder gadol bone fuu. Himbe sedfaabe bee, no njahdan he am, ibe bornii kolte daneeje ngam be poti yahdude he am.

⁵ Jaaliido no bornetee kolte daneeje. Mi moytataa innde joomum nder dewtere mbuurnam faa abada abadin. Wakkati ndartoomi yeeso *Baaba am he maleykaabe mum mi wi'an nedfo oo, miin jeyii mo. ⁶ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa !

Derol yahde hawriine wonnde Filadelfiya

⁷ —Winndan maleykaajo hawriine goondinbe Filadelfiya, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to Ceniido, Goongaajo, jogiido omtirngel dammbugal laamu Daawda. Nde o omtii ngal walaa ommbuwo ngal. Nde o ommbii ngal duu walaa omtuwo ngal.

⁸ Midfo anndi golleeji maa. Ndaa mi accanii ma dammbugal no omtii, walaa baawfo ommbii ngal. Midfo anndi a walaa semmbe sanne, amma dum fuu hadaay adfa feji he haala am. A yankiraay kam. ⁹ Hawriine rewoobe

Ibiliisa no wi'a ko kam'en no *Yahudankooɓe, amma ɓe penan, ɓe kanaa *Yahudankooɓe. Mi tilsinan ɓe, ɓe ngara ɓe kofo faa yeeso maa, nden ɓe paaman ko mido hidɗi ma. ¹⁰ Ngam a tittinkinake, a jogake haala am faa noy walaa. Miin duu mi reenete nder wakkati cattudo, wakkati garoowo dow kappa kuula duuniyaaru fuu, ngam etude goondinɗol himbe mayru. ¹¹ Garol am ɓadake. Tiidu faa noy walaa he ko njogidaa. To neddo fuu teetu lefol jaalorgal maa.

¹² Jaaliido fuu, kam ngadanmi bonjariyal Juulirde Alla am mawne wonnde dow. Joomum wurtataako nder mayre kaden faa abada abadin. Mi winndan dow joomum innde Alla am, he innde hubeere Alla inndirteene « *Ursaliima keso », hubeere yuwne dow to Alla am jippii. Dow joomum duu mbinndanmi innde am heyre nde kebumi. ¹³ Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinɗe Iisa !

Derol yahde hawriine goondinɗe wonnde Lawdikiya

¹⁴ —Winndan maleykaaajo hawriine goondinɗe Lawdikiya, mbi'aa mo : Lildal nii yuwngal to Kumnoowo amaana, Seedejo kolniido, Kaaloowo goonga, bi'eteedo duu Wuddu huune fuu ko Alla tagi.

¹⁵ Mido anndi gollleeji maa, a feewaa a wulaa. Ndeen no haani ngadaa gootel : Peewaa naa mbulaa ! ¹⁶ Amma ko nii caka deydey tawedaa, a wulaa a feewaa, mi tuute.

17 Adfa wi'a aan kay a diikudo a hawri njawdi, a haajaaka baafuy. Amma a anndaa ko a miskiini, ko a jurminiido, a talka, a bumdo, gondo terru. Amma dum fuu a anndanaa dum. 18 Ngam majjum hettina tinndinooje am, cooda to am kanje laabiniraade hiite heba laatodaa diikudo. Coodaa kolte daneeye, bornodaa, cudda banndu maa wonndu terru, kisa semteene. Cooda safaare gite, cawraa gite maa ngam ngi'aa yeeso maa. 19 Nedfo fuu mo ngidumi, mi foodan nowru mum mi elta dum. Ndenne, tarsinaa, tuubaa !

20 Hettina, mido darii dammbugal, mido salmina. Nedfo fuu nando daane am omti, mi weerana dum. Mi nyaamda he mum, kam duu nyaamda he am. 21 Non no kebirmi jaalorgal joodiimi hadde *Baaba am, jaaliido fuu joddoto he am dow joodorgal laamu hadde *Baaba am nder laamu mum. 22 Jom nowru fuu horkita nowru mum nana ko *Ruuhu Alla wi'ata kawriide goondinbe Iisa !

4

Mawninol Alla dow kammu

1 Gada ko mbinndumi dereeji yahde he kawriide goondinbe Iisa, sey ngi'umi nder kammu dammbugal gom no omtii, nanumi daane wonnde no haalda he am, hano luwal woni no fuufee nii, daane ndeen no wi'a kam :

—Yeenyu, war do, faa mi holle ko wadoyta yahde yeeso.

2 Wakkati mum da keewumi *Ruuhu Alla, sey ngi'umi joodorgal laamu dow kammu, nedfo

gom no joodfii dow maggal. ³ Omo yelkita hano kaaye pede bi'eteede yaspa naa sardis. Ciibociibowal no filii joodforgal makko. Ingal yelkita hano hayre wi'eteene emerooda. ⁴ Joodforde laamu laso e nay no piili joodforgal makko. Dottiibe mawbe laso e nayo no njoodfii dow majje, ibe bornii kolte daneeje, ibe ngatti kufuneeje kanje. ⁵ Mayye, olko daade mawde, he diggaali no yuwa nder joodforgal ngaal. Yeeso maggal no tawa fitillaaji jeddfi gondi no njalba. Fitillaaji diin ngoni ruuhuuji Alla jeddfi. ⁶ Huune gom nanndudum maayo, no rawni tar hano danndorgal, no weddfiti yeeso maggal.

Kujje buurde nay gom, de gite re'ataa no tawa yeeso e gada mum'en fuu, ngatti joodforgal ngaal caka. ⁷ Nder kujje nay deen, arandeere ndeen no nanndi muusuuru ladde. Didabere ndeen no nanndi ga'el. Tatabere ndeen yeeso mum no nanndi he yeeso bii-aadama. Nayabere ndeen no nanndi he ciilal gonngal no fira. ⁸ Kujje nay dee, gootel majje fuu no tawra bippoole jeegom. Balli e bippoole majje fuu no keewi gite dow e ley. Jemma e nyalooma ide he ko townude daade, ide mbi'a :

—*Ceniido, Ceniido, Ceniido,*

*Joomiraawo, Alla Jom Baawde,**

gonnoodo keenja, gondo hannden, gonoowo jaano.

⁹ Kujje nay dee no teddina, no mana, no njetta Duumiido, joodiido dow joodforgal laamu oon.

¹⁰ Wakkati fuu mo kujje nay dee kaalata, dottiibe laso e nayo been no kofo, no kujida yeeso gondo

* **4:8** 4.8 Esaaya 6.3

dow joodorgal oon. Ibe cujidana Duumiido faa abada abadin. Ibe itta kufuneeje maɓbe ibe ndesa yeeso joodorgal makko, ibe mbi'a :

¹¹ —Alla Joomiraawo amin,
a foti keba teddungal, manngu he baawde,
ngam a tagi huune fuu.

Muuyde maada ngadi, de mbanngi.

Muuyde maada ngadi, dum fuu dum tagaa.

5

Potudo firta Dewtere Alla

¹ Nder nyaamo gondo no joodii dow joodorgal laamu oon, mi hi'i dewtere taggaane gom. Dewtere ndee, gada e yeeso mayre fuu no winndaa. Inde haatimira kaatimiije jeddi. ² Mi hi'i maleykaajo jamo gom, mo nder daane toowne no goyna no wi'a :

—Moy foti fenjita kaatimiije dee, taggita dewtere ndee ?

³ Walaa dow kammu dow duuniyaaru naa hakkune maaybe baawdo taggita dewtere ndee naa njangga nder mayre. ⁴ Mboyumi bojji naawdi, ngam neddo fuu hebaaka potudo taggiti dewtere ndeen naa daarude ko woni nder mayre. ⁵ Nden nder dottiibe been, dottiijo gom wi'i kam :

—Taa wullu ! Ndaa jippotoodo he Daawda nii, muusuuru ladde yuwnu he lenyol *Yahuuda, muusuuru ladde hebudu jaalorgal nduun nii. Kayru waawi fenjtidde kaatimiije jeddi deen, ndu taggita dewtere ndeen.

⁶ Sey ngi'umi Njawdiri gom no ndarii hadde joodorgal laamu ngaal. Kujje nay buurde deen

e dottiibe mawbe laso e nayo been no piilini. Indi darii hano ko hirsanoo. Indi woodi gite jeddi he luwe jeddi. Gite jeddi dee ngoni ruuhuuji Alla jeddi, lileteedi nder duuniyaaru fuu. ⁷ Njawdiri ndiin yehi, jabi dewtere taggaane ndeen nder nyaamo gondo dow joodorgal laamu oon. ⁸ Wakkati ndi jabi dewtere ndeen, kujje nay buurde deen he dottiibe laso e nayo been fuu kofi yeeso mayri. Neddo mabbe fuu no jogii hoddu he urorde kanne heewne uurdi welni. Du'aa'uuji seniibe, himbe Alla non nii ya. ⁹ Ibe njima jimol kesol, ibe mbi'a :

« Aan foti njabaa dewtere ndee,
 fenitaa kaatimiije mayre,
 ngam a waranooma.

Nder barke yiiyam maada,
 a wartiri potal hakkune Alla e himbe mum,
 himbe cuudi baaba feere-fereeji,
 haaloobe demle feere-fereeje,
 tawaabe nder lenyi feere-fereeji
 e leyde feere-fereeje.

¹⁰ Nder barke yiiyam maa
 a wadii be himbe Laamu Alla,
 ngadfaa be *cakkanoobe Alla ngam be ngol-
 lana Alla,
 be laamoo dow duuniyaaru fuu. »

¹¹ Ko yeewmi, sey nanumi daade maleykaabe ujunaaji ujunaaji, wonbe no piili joodorgal laamu ngaal, kujje buurde deen, he dottiibe laso e nayo been. ¹² Ibe njima nder daade toowde, ibe mbi'a :

« Njawdiri mbaraani ndiin,
 ndi foti baawde, njawdi, hikmaaku,

semmbe, teddungal, darja, kam e yettoore !

»

¹³ Nanumi kaden, tagaadi fuu tagaani, tawaani dow e ley, tawaani nder maayo, wondi ley bedi leydi no yima no wi'a :

« Yettoore, teddungal, darja e baawde

laatanoo gondo dow joodorgal laamu oon.

Dum laatanoo duu Njawdiri ndiin,

faa abada abadin ! »

¹⁴ Kujje buurde deen duu no njaaboo no mbi'a :

—Aamiin !

Dottiibe been duu no kofo, no kujidana Joomi-raawo.

6

Fenitol kaatimiije jeegom

¹ Wakkati ngonnoomi mido daara ndeen, sey ngi'umi Njawdiri ndiin feniti haatimiire arandeere ndeen, nder kaatimiije jeddi deen. Wakkati haatimiire ndeen fenitaa, sey nanumi hakkune kujje nay buurde deen, wonnde no wi'a nder daane nanndune riggaano :

—War !

² Mido daara nii, sey ngi'umi puccu ndaneewu gom, badfiido ngu no jogii birowal, o hokkaa lefol laamu. Nden o wurtii hano kebufo jaalorgal. O wurtake duu ngam heboyde jaalorgal kaden.

³ Wakkati Njawdiri ndiin fenitinno haatimiire didaɓere ndeen, sey nanumi nder kujje nay buurde deen, daane didaɓere gom wi'i kaden :

—War !

⁴ Nden puccu mbodeewu coy gom wanngi. Badfiido ngu oon, kam duu hokkaa takubaahi mawki. O hokkaa duu baawde ittude jam nder duuniyaaru, ngam himbe mbarodira.

⁵ Wakkati Njawdiri ndiin fenjtinno haatimiire tatabere ndeen, sey nanumi nder kujje buurde deen, daane tatabere gom no wi'a :

—War !

Nden ngi'umi puccu baleewu gom wanngi, badfiido ngu oon no jogii etirgal. ⁶ Nden nanumi hakkune kujje buurde nay deen, daane gom no wi'a : Eterde alkama worre, njobdi ceede gollal nyalooma mubbo. Eterde gawri tati duu, njobdi gollal nyalooma mubbo. Amma to meemu nebbam naa cabiijam.

⁷ Wakkati Njawdiri ndiin fenjtinno haatimiire nayabere ndeen, sey nanumi nder kujje buurde deen, daane nayabere gom no wi'a :

—War !

⁸ Sey ngi'umi puccu puru gom, badfiido ngu oon woni maayde, laahara no tokkitii gada. Duuniyaaru feccaa pecce nay. Be kokkaa baawde dow fecco wooto, be mbarira himbe feccere ndeen takubaahi, rafo, balaa'u he kujje ladde.

⁹ Wakkati Njawdiri ndiin fenjtinno haatimiire joyabere ndeen, sey ngi'umi ley hirsirde waranoobe ngam dowtanake haala Alla he ngam be mbaajake ka. ¹⁰ Nder daade toowde, ife mbi'a :

—Yaa Joomiraawo ! Ceniido, Goongaajo, a hiitoto himbe duuniyaaru, njoptonodaa min, ngam be ndufi yiyam amin. Amma nde dum fuu, dum wadoyta ?

¹¹ Nden nedfo maɓbe fuu hokka jabbaare raneere, ɓe mbi'aa ɓe kedfo wakkati sedfa faa nyannde banndiraabe maɓbe hoddiibe, he gollidibbe he mum'en nder gollal Alla mbaree ginan hano no ɓe mbariraa.

¹² Wakkati Njawdiri ndiin fejitinno haatimiire jeegabere ndeen, sey nanumi leydi dimmbi, dimmbande mawne. Naange nibbi hano sud-damaare ɓaleere, lewru duu wojji coy hano yiyam. ¹³ Koode caami hano no ɓibbe ibbi kecce caamirta nde henndu mawnu wifi. ¹⁴ Kammu duu tagгаа hano no daago taggirtee, majji. Baamle e duude fuu doofaa nder nokkuuje mum'en. ¹⁵ Laamiibe duuniyaaru, mawbe haaloobe nanee, hooreebe soogeeji, riikube, woodube baawde, jom'en semmbe gawri, rimbe he maccube fuu cuudowi nder lowi, ley baamle he hakkune tepaaje. ¹⁶ Ibe mbi'a baamle he tepaaje deen :

—Caamee dow amin. Cuudon min heɓa min mbodfoo yeeso gonfo dow joodorgal laamu oon. Cuudon min, min mbodfoo tikkere Njawdiri ndiin. ¹⁷ Moy waawi daɗude ? Ngam nyalaane tikkere maɓbe mawne ndeen yottake.

7

Himbe ujunaaji hemre e lasooji didi e nayo (144 000) yuwbe Isra'el

¹ Gaɗa fejitol haatimiire jeegabere ndeen, sey ngi'umi dow keeri duuniyaaru nay diin fuu, maleykaabe nayo no ndarii dow majji. Ibe paddi keni nay bifooji dow duuniyaaru diin wifude dow leydi, dow diyeele he dow ledde

fuu. ² Ngi'umi kaden maleykaaajo gom wurtii har lettugal no jogii haatimiire Alla Duumiido. O yewni maleykaabe nayo kokkaabe baawde halkude leydi e diyeele. ³ O wi'i be :

—To kalkee leydi, to kalkee ndiyam naa lekki fuu ginan. Ndoomee faa min ngadana maccube Alla seede dow tiide mabbe.

⁴ Nden nanumi wi'a ujunaaji hemre e lasooji didi e nayo (144 000) woni dimma wafanaabe seede oon dow tiide mum'en been. Be fuu duu be yuwaanaa he lenyi *Isra'el sappo e didi diin.

⁵ Lenyol *Yahuuda, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Ruuben, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Gada, ujunaaji sappo e dido (12 000),

⁶ lenyol Asiira, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Naftali, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Manasa, ujunaaji sappo e dido (12 000),

⁷ lenyol Simeyon, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol *Lewi, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Isakar, ujunaaji sappo e dido (12 000),

⁸ lenyol Jabulon, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Yusufu, ujunaaji sappo e dido (12 000),

lenyol Benyamin, ujunaaji sappo e dido (12 000).

Jama'aare mawne

⁹ Gada limtol inde dee, mido yeewa, sey ngi'umi jama'aare mawne gom, nde limtataako. Nder mayre no tawa himbe leyde fuu, himbe lenyi fuu haalooobe demle fuu no tawa nder mayre. Jama'aare ndeen no ndarii yeeso

joodorgal laamu ngaal he Njawdiri ndiin. Ibe bornii jabbaaje daneeje. Licce dabinaaje no nder juude mabbe. ¹⁰ Ibe kuuba daade toowde, ibe mbi'a :

—Kisinam yuwataana to Alla meeden, Alla gondo dow joodorgal laamu, he Njawdiri ndiin.

¹¹ Maleykaaɓe been fuu piili joodorgal ngal, dottiibe been he kujje nay buurde deen. Be fuu, be turii, yeesooji mabbe faa he leydi, yeeso joodorgal laamu ngaal. Be kujidanii Alla, ¹² ibe mbi'a :

—Aamiin !

Teddungal, darja, ndimaaku,
hikmaaku, baawde, semmbe e yettoore,
laatanoo Alla meeden,
faa abada abadin !

Aamiin !

¹³ Nden gooto nder dottiibe been yami kam, wi'i :

—Moy'en ngoni himbe, borniibe jabbaaje daneeje bee ? Toy be yuwi ?

¹⁴ Sey njaabimi, mo mbi'umi :

—Dottiijo, aan woni annduɗo.

Nden o wi'i kam :

—Be ngoni yarbe torra nawka. Be cocci jabbaaje mabbe nder yiyam Njawdiri ndiin. Yiyam ɗam rawnini jabbaaje mabbe.* ¹⁵ Ngam majjum wadi ibe yeeso joodorgal Laamu Alla. Jemma e nyalooma ibe nder *Juulirde mawne ngam rewude Alla. Gondo dow joodorgal laamu oon reenata be. ¹⁶ Be ɗomɗataake, be ndafa-taake kaden, naange e wulowulo tappataa be

* **7:14** 7.14 Maana *yiyam ɗam rawnini kolte mabbe* woni « hakkeji mabbe fuu njaafaama ».

kaden.† ¹⁷ Ngam Njawdiri wondi dow joodorgal laamu mum durata be, ndi oora be faa dow to ndiyam, kokkoojam mbuurnam fulata. Alla moytata gondi maɓbe fuu.‡

8

Fenitol haatimiire jedɗabere

¹ Wakkati Njawdiri ndiin fenitinno haatimiire jedɗabere ndeen, sey d̄um wadi siw. Feccere yamnde, ko olko gom fuu nanaaka nder kammu.

² Gada majjum sey ngi'umi maleykaaɓe jedɗo gom no ndarii yeeso Alla, be kokkaa luwe jedɗi.

³ Nden maleykaaajo gom wari darii hadde sakkirde ndeen. Omo jogii urorngel gadiraangel kanɓe. O hokkaa uurdi d̄uundi gom o sakkida he du'aa'uuji seniibe, himbe Alla, dow sakkirde wadiraane kanɓe wonnde yeeso joodorgal laamu ndeen. ⁴ Nder junngo maleykaaajo oon, cuurki uurdi ndiin ummodi he du'aa'uuji seniibe, himbe Alla been, fa'i yeeso Alla. ⁵ Maleykaaajo oon hooyi urorngel ngeel, o itti hiite dow sakkirde ndeen o hebbini ngel. Nden o fadɗi ngel nder duuniyaaru. Sey pelmaali he olko nanaa, mayye ngadi, leydi dimmbii.

Daafɗe luwe nay arane

⁶ Gada mayye he dimmbaaki leydi gaduki d̄um, maleykaaɓe jedɗo jogiibe luwe jedɗi ciryii puufa luwe mum'en.

⁷ Maleykaaajo arano oon fuufi luwal mum, sey malmalluuje, hiite e yiyam hawrodira fadɗaa

† **7:16** 7.16 Esaaya 49.10 ‡ **7:17** 7.17 Esaaya 25.8

dow leydi. Hiite nyaami feccere worre dow pecce tati duuniyaaru e ledde nde nii dum fuu dum senndaama. Nge nyaami hudo hecco fuu tawaako dow leydi.

⁸ Maleykaajo didabo oon fuufi luwal mum, sey huune mawne gom wa'une waamnde jalboore fadfaa nder maayo. Sey feccere worre dow pecce tati nde nii maayo feccanooma laatii yiyam. ⁹ Feccere worre dow pecce tati ko wuuri nder maayo ngoon mbaati. Laanaaji ndiyam diin duu, feccere worre dow pecce tati dimma majji cankiti.

¹⁰ Maleykaajo tatabo oon fuufi luwal mum, sey hoodere mawne gom yuwi dow kammu, saami dow feccere worre dow pecce tati nde nii diyeele e to njogoto ndiyam fuu cenndaama. Hoodere ndeen no jaawa faa noy walaa. ¹¹ Innde hoodere ndeen woni : « Tooke kaadde ». Wakkati nde saamunoo nder diyeele deen, sey feccere ndeen haadi rok. Kaadirka mayre, wadi ko heewbe nder yarbe he diyeele deen maayi.

¹² Maleykaajo nayabo oon fuufi luwal mum. Sey feccere naange worre dow pecce mum tati, feccere lewru worre dow pecce mum tati, he feccere worre dimma koode dow pecce mum tati piyaa. Pecce piyaade deen fuu nibbi. Jemma e nyalooma pecce deen fuu keppi yeynude.

¹³ Wakkati mum da yeewumi, ngi'umi ciilal gom no fiira dow faa to woddi. Sey nanumi nder daane toowne, ingal wi'a :

—Kaari! Kaari! Kaari! Bone woodanii himbe duuniyaaru, nde nii maleykaabe tato beeto puufi luwe mum'en.

9

Daane luwal joyabal

¹ Wakkati maleykaajo joyabo oon fuufi luwal mum, sey ngi'umi hoodere yuwi dow saami ley. Hoodere ndeen hokkaa omtirngel ngaykaa nga walaa fuu keerol.

² Wakkati hoodere ndeen omti ngaykaa ngaan, sey cuurki yuwi nder magga yeenyi dow. Ki nanndaana he cuurki dudal manngal. Ki suudi naange, nokku fuu nibbi tik. ³ Sey babbatti no mburtoo nder makki, no cankito dow leydi nokku fuu. Di kokkaa tooke kaadde iri tooke jahe. ⁴ Di kokkaaka laawol torrude ko fudata fuu dow leydi hano ir hud'o'en naa ledde. Amma himbe, be alaama Alla oon tawaaka dow tiide mum'en, kambe tan mbi'aa di torra. ⁵ Di ngalaa laawol warude be amma idi mbaawi torrude be faa noy walaa, faa dum wada lebbi joy. Naawdum, torran be dam, nanndaana he fettande yaare. ⁶ Nder lebbi joy dii, himbe tefan maayde nannga be amma nde nanngataa be. Be coofan maayde, amma nde wodfoto be.

⁷ Babatti dii no nanndi he pucci ciryaadi ngam konu. Kufuneeje kanje ngoni dow ko'e majji. Geese majji no nanndi geese bibbe aadama. ⁸ Gaaci majji no nanndi gaasa debbo. Nyiye majji no nanndi nyiye muusuuru ladde. ⁹ Gabaaje majji no borna goddum nanndudum toggel njamndi. Sonnyo bippoole majji no nanndi sonnyo pucci kabanaadi torko konu. ¹⁰ Laacol ngootu majji fuu no nanndi he laacol yaare. Laaci dii, di torrirta himbe faa lebbi joy. ¹¹ Maleykaajo kawjiido ngaykaa ngaan woni

laamiido majji. Omo inndiree Abadon nder ibrankoore naa Apolliyon nder gerekankoore.*

¹² Balaa'u arano oon wittake, jooni dīdī gom no gada warde.

Daane luwal jeegabal

¹³ Maleykaajo jeegabo oon fuufi luwal mum, sey nanumi daane gom no yuwa nder seraaji nay sakkirde wadiraade kanje wonnde yeeso Alla. ¹⁴ Daane ndeen wi'i maleykaajo jeegabo oon haɓbita maleykaaɓe nayo, haɓbaaɓe hadde maayo wi'eteenjo Efratis been.

¹⁵ Maleykaaɓe been kabbitaa. Kambe ngoni siryaabe mbarowa feccere worre nder pecce tati nde nii himbe duuniyaaru peccaama pecce tati. Barol maɓɓe ngool wadoytaana nder hitaane, lewru, nyalaane, e wakkati mo darna ngam majjum. ¹⁶ Mi nani wi'a ko honoobe badɗiibe pucci been no ngada miliyooji keme dīdī. ¹⁷ Ndaarumi sey ngi'umi wadɗiibe pucci dīin no bornii togogohoy ngadiraakoy njamndi mbodeeri coy hano hiite, ikoy ooldi hano sinaadar, ikoy bulɗi hano kammu. Ko'e pucci dīin no nga'i hano ko'e muusuuji ladde. Hiite, cuurki he sinaadar no mburtoo nder kunndule majji. ¹⁸ Hiite ngeen, cuurki kiin he sinaadar oon ngoni bala'uuji tati bonɗi, barooji feccere worre dow pecce tati nde nii himbe peccaama pecce tati. ¹⁹ Baawɗe pucci dīin ngalaana nder kunndule he laaci majji. Laacol ngootu majji fuu no woodi hoore

* **9:11** 9.11 Maana Abaddon e Apolliyon woni « cankitoowo ».

nanndude hoore mboddi. Laaci d̄ii, pucci d̄iin nawtorto ngam wadande himbe bone.

²⁰ Hebube kisi bala'uuji d̄ii tuubaay mbat-titi mbuurnam mum'en nder ko mbownoo wadude. Be mboppaay rewude ginnaaji, tooru-uje gadiraade kanje naa cardi naa njamndi mbodeeri naa kaaye naa ledde. Tooruje de mbaawaa hi'i naa nani naa dillude. ²¹ Hebube hisi bee tinni he wadude ittol yonki, jii-man-gaaku, nguyka, jeenu e ko nanndi he mum.

10

Filla dewtel gom

¹ Gafa balaa'u oo sey ngi'umi maleykaaajo jom semmbe gom yuwi dow jippii. Omo suddi nder luuldere gom. Ciibo-ciibowal no filii dow hoore makko. Yeeso makko no wa'i hano naange, koyde makko duu no nga'i curɗol hiite. ² Dewtel pamarel gom no omtii nder junngo makko. Omo jogii ngel, koyngal makko nyaamowal no dow maayo, nanowal ngal no dow leydi. ³ O yewni, daane makko no nii hano daane muusuuru ladde. Wakkati mum da, pelmaali jeddi ngadi, ⁴ gafa majji, ciryiimi winndude ko di mbi'i, sey nanumi daane gom yuwi dow, wi'i kam :

—To winndu ko di mbi'i, to nowru fuu nanu ko di mbi'i.

⁵ Maleykaaajo mo ngi'umi oon banti nyaamo mum dow, ⁶ hunori innde Alla Duumiido faa abada, tagudo kammu e ko woni nder mum, tagudo leydi e ko woni nder mum, tagudo maayo e ko woni nder mum, wi'i :

—Wakkati fuu heddaaki joonkay. ⁷ Nder balde de maleykaajo jeegabo oon fuufata luwal mum, Alla tabbintinan anniya mum cuudiiɗo hano no o haalirannoo ɗum annabiibe makko laatiibe maccube makko.

⁸ Nden daane nde nanumi ndeen, wi'i kaden :

—Jaboy dewtel ngel nder junngo maleykaajo mo ngi'udaa oo.

⁹ Nden njehumi to maleykaajo oon, mbi'umi mo :

—Linnyam dewtel ngel.

Sey o jaabii kam o wi'i :

—Jabu, nyaamu ngel. Nder hunnduko maada ingel nii njuumri amma ngel haadante nder reedu.*

¹⁰ Njabumi dewtel ngel he junngo maleykaajo oon, nyaamumi ngel. Nanumi ingel weli nder hunnduko am hano njuumri nii, amma wakkati moɗunoomi ngel faa ngel naatowi nder reedu am, sey nanumi, ingel haadi rok nder mayru.

¹¹ Nden daade gom no mbi'a kam :

—No tilsi ngadanaa himbe leyde feere-fereeje, himbe haaloobe demle feere-fereeje, he laamiibe heewbe annabaaku dow anniya Alla oo.

11

Seedantooɓe Alla ɗiɗo gom

¹ Kokkaami yombbal gom, mbi'aami :

—Umma, etu Juulirde Alla mawne he sakkirde mum, limaa himbe foto ngoni no ndewa Alla nder mayre. ² To etu batamaare yaasin wonde no filkitii, accir nde non ngam be kanaa

* **10:9** 10.9 Ejekiyel 3.3

Yahudankooɓe accanaa nde. Be ngadan lebbi lasooji dīdi e dīdi, ibe laamii hubeere seniine ndeen. ³ Mi hokkan seedeɓe am dīdo ɓee, baawɗe gadol annabaaku. Be ngadan balɗe ujunere e keme dīdi e lasooji tati (1 260), ibe ɓorno saakuuji, ibe ngada annabaaku.

⁴ Seedantooɓe Alla dīdo ɓee ngoni jaytuuɗe dīdi deen e fitillaaji dīdi dīin gondi no ndarii yeeso Joomiraawo, Jom duuniyaaru. ⁵ Nedɗo fuu tefi torra ɓe, hiite wurtotoo nder kundule mabɓe wara joomum. Nedɗo fuu tefi torra ɓe, too sikka fuu walaa, maayde woni mbaka joomum. ⁶ Seedeɓe ɓee no ngoodi baawɗe haɗude ndiyam toɓa nder balɗe de ɓe ngoni ibe ngada annabaaku. Ibe ngoodi baawɗe waylitidde diyele laatooyiiyam. Wakkati fuu mo ɓe ngidi, ibe mbaawi njippini bala'uuji iri diye hen non fuu dow duuniyaaru.

⁷ Wakkati ɓe timmini seedaaku mabɓe, ndabba njippotoonga nder ngaykaa nga walaa fuu keerol, waran hona ɓe, jaaloo ɓe, nden wara ɓe. ⁸ Balli mabɓe no mboppi nder laabi hubeere mawne ndeen, sowirteene *Sodooma† naa Misira, hubeere nde Joomiraawo mabɓe tontanoo nder mum.

⁹ Balli mabɓe ngadan balɗe tati e feccere, idi mboppi. Lenyi feere-ferreeji, haalooɓe demle feere-ferreeje, himɓe yuwan nder leyɗe feere-ferreeje ngara tiima balli mabɓe, ɓe caloo

* **11:3** 11.3 Balɗe ujunere e keme dīdi e lasooji tati walaana lebbi lasooji dīdi naa mbi'en duubi tati e feccere. † **11:8** 11.8 Sodooma no worre nder kubeeje dīdi de Alla halki ngam hakke heewi nder majje. Daaru Fudforde 19.1-29.

seedeebe been moobee. ¹⁰ Maayde annabiibe dīdo bee welan duuniyaaru fuu. Nder wel-welo majjum, be ngadonodiran kokke hakkune mabbe, ngam be njari kaata nder juude annabiibe dīdo bee.

¹¹ Amma gada balde tati dee e feccere, foofaango gom yuwi to Alla naati nder balli mabbe. Nden wakkati mum da be ummii, be ndarii he ko'e mabbe. Kulkulal manngal nanngi wonnoobe no ndaari fon been. ¹² Sey daane mawne gom yuwi dow huubi wi'i seedeebe dīdo been :

—Ummee, yeencee do !

Nden yeeso waybe mabbe fuu, be ummii, be yeenyi luuldere gom. ¹³ Wakkati mum da, leydi dimmbiri semmbe. Feccere sappobere dow pece sappo nde nii hubeere ndeen feccaama saami. Nder dimmbol leydi ngool, himbe uju-naaji jeddo ngoni maaybe. Kulkulal nanngi hoddiibe been, nden be teddini Alla jeydo dow.

¹⁴ Balaa'u dīdabo oon witti, joonin tatabo oon nii no wara nder ko booyataa.

Daane luwal jeddabal

¹⁵ Maleykaaajo jeddabo oon fuufi luwal mum, sey daade gom nanaa nder kammu. Ide kuuba, ide mbi'a :

—Laamu duuniyaaru fuu warti nder juude Alla Joomiraawo meeden e *Almasiihu mum. Laamu makko duuman faa abada abadin !

¹⁶ Dottiibe laso e nayo wonbe dow joodorde mum'en yeeso Alla been turii geese mabbe faa he leydi, cujidanii Alla. ¹⁷ Be tinni ibe mbi'a :

—Yaa Alla Joomiraawo, Jom Baawde,

gondo, gonnoodo.

Min njettii ma ngam a golliri baawde maa,
a tabbintini laamu maada.

¹⁸ Be anndanoo ma bernanii ma,
amma wakkati yottake joonin,
wakkati mo nder mum tikkere maada
yaafata,

wakkati mo kiitotodaa maaybe,
wakkati duu mo njobataa golloobe maada,
annabiibe haaloobe dow innde maada.

Wakkati mo njobataa seniibe, himbe maa,
mawdo yahde pamaro mabbe.

Teddinoowo ma fuu, goodudfo kulal maada fuu,
a yoban dum.

Amma gardo bonna duuniyaaru fuu,
a halkan dum.

¹⁹ Nden Juulirde Alla mawne wonne ton dow
omtii, *Keesuwal amaana ngaal wanngi nder
mayru. Mayye e pelmaali ngadi, olkooji nanaa,
leydi dimmbii, malmalluuje butte tobi.

12

Filla debbo gom e kuunja mbodaa gom

¹ Alaama mawdo, kaaydiniido gom wanngi
dow. Alaama oo, debbo non borniido naange,
omo deki koyde makko dow lewru. Omo melli
koode sappo e didi. ² Debbo oo no wondi
natawere, omo uuma dow e ley ngam naawdum
natawere ndee.

³ Nden alaama gom duu wanngi kaden dow.
Alaama oo duu, kuunja mbodaa gom non, nan-
duunja he mbolla gom, nga ko'e jeddi e luwe
sappo. Hoore fuu no mellaa lefol laamu. ⁴ Laacol

magga wuuwi feccere worre dow pecce tati, nde nii koode kammu peccaama pecce tati, nga faddi dow leydi. Nga wari, nga darii yeeso debbo oon heba no o rimiri, nga nyaama bid'fo dimaado oon. ⁵ Debbo oon rimi bid'fo gorko. No suka oon rimiraa, sey o adaa sabat o yaaraa to Alla, o darnaa yeeso joodorgal laamu makko. Suka oo woni laatoytoodo ardiido, o ada sawru njamndi makko o laamoo duuniyaaru.* ⁶ Debbo oon duu doggiri nder ladde yeeruure, to Alla siryanii mo duworde to o nyamnetee, o yarnee balde ujunere e keme d'idi e lasooji tati (1 260).

⁷ Gafa mum sey konu ummii dow kammu. Maleykaaajo bi'eteedo Mika'el e maleykaaabe gom koni kuunja ngaan, kannga he maleykaaabe wondube he magga. ⁸ Nga njaalaa kannga he maleykaaabe wondunooobe he magga. Be mursi nokkuuje mabbe gond'e dow kammu, ⁹ be mburtinaa, be pad'aa dow leydi. Kuunja ngaan wonnoo mboddi fil-ajaari, inndirteeni Ibiliisa naa Seydan naa nee jammbotoofo duuniyaaru fuu.

¹⁰ Gafa pad'ol mabbe dow leydi ngool, sey nanumi daane mawne gom yuwi dow, wi'i kam : —Joonin ! Wakkati kisinam warii.

Alla holli no baawde mum foti.

Kanko woni laamiido.

*Almasiihu makko holli kam duu
no semmbe mum foti.

Ngam peloowo banndiraabe meeden goondinbe,
peloowo be jemma e nyalooma yeeso Alla
ittaama dow kammu,

* **12:5** 12.5 Jabuura 2.8

faɗɗaa dow leydi.

¹¹ Daliila yiyam Njawdiri ndiin,
banndiraabe meeden goondinbe been njaali
Ibiliisa.

Seedaaku mabbe ngu be ngadi dow makko
wadi be njaalii Ibiliisa.

Be ngidaay yonkiji mabbe faa to be kulataa
maayde.

¹² Joonin ko Ibiliisa riiwa dow,
welwelo laatanoo on, onon wonbe dow
kammu.

Ko'e mon kaadi onon wonbe dow leydi e wonbe
nder maayo,
ngam on njaran kaata !

Ibiliisa wari to moodon.

Berne makko tikki sanne
ngam joonin omo anndi ko wakkati makko
heddaaki sanne.

¹³ Wakkati kuuna ngaan faamunoo ko nga
faɗɗaama dow leydi, nga orbi debbo dimɗo oon.

¹⁴ Sey debbo oon wadanaa bippoole ciile mawɗe,
ngam o fiira, o fa'a nokkuure nde o resanaa
nder ladde yeeruure. Nder nokkuure ndeen
o nyamintee, o yarnetee duubi tati e feccere†.
Kuuna ngaan duu waawaa warde toon sako
nannga mo.

¹⁵ Wakkati debbo oon wadana bippoole deen,
sey kuuna ngaan tuuti ndiyam duudam ngam
ɗam ila ɗam hewtowo debbo oon, ɗam nan-
nga mo. ɗam ili, ɗam laatii maayo, ɗam
tokkitii gafa debbo oon. ¹⁶ Amma, leydi wari
walli debbo oon, ndi yari ndiyam ɗam fuu.

† **12:14** 12.14 Daaru Daniyel 7.25 ; 12.7

17 Mone heewi kuunja ngaan hano nga fecco. Nga yuwi gada debbo oon, nga soyyii ngam honoyde horiibe nder jippotoobe he debbo oon. Horiibe bee, kam'en ngoni tokkuba tilsinooje Alla, tarsiniibe tiigi dow seedaaku Iisa. 18 Nga yehi, nga fandowi dow taasiri daane maayo.

13

Filla ndabba maayo gom

1 Ndarumi kaden sey ngi'umi ndabba gom no wurtoo nder maayo, ko'e magga jeddi. Dow hoore fuu no diida kongol gom ngam bonude innde Alla. Luwe magga sappo, luwal fuu no mella lefol ardaaki. 2 Ndabba nga nandaana colu. Koyde magga no ngoodi leebo e pefeeli juddi. Ide nii koyde ndabba ladde gom mbi'eteenja ursu.* Hunnduko magga no wa'i hunnduko muusuuru ladde. Kuunja tokkunoona debbo oon hokki nga baawde mum, laamu mum he joodorgal mum. 3 Nder ko'e magga, hoore gom no nanndi hano ko fiyaa bolde faa hosi maayde, dey nawnannde mum feewi. Dum haaydini duuniyaaru fuu, himbe tinnii no tokka nga. 4 Be ndewi kuunja diwunja debbo oon ngaan, ngam nga hokki ndabba ngaa baawde laamaade. Be ndewi ndabba ngaan duu, be mbi'i :

—Moy foti ndabba nga ? Moy waawi durwidi he magga ?

* 13:2 13.2 *Ursu* - ndabba mannga gom non. Koyde magga no mawni. Inga woodi leebe e pefeeli juutudi, cettiidi.

⁵ Ndabba ngaa hebi laawol no haala haalaaji nyiddufi, no yenna Alla nder majji. Lebbi lasooji dīdi e dīdi nga watta inga fiya gabaare inga wi'a ko nga goddum.

⁶ Nden nga fudfi haalaaji magga nyiddufi, inga yankira Alla. Walaa fuu ko nyiddinii ko nga haalataa dow Alla e dow *hukumuuru mum. Inga bonna inde wuurbe dow kammu.

⁷ Nga hokkaa laawol habdude he seniibe, himbe Alla, nga heba jaalorgal dow mabbe. Nga hebi baawde laamaade dow lenyi fuu, dow himbe fuu, dow demle fuu he dow leyde fuu. ⁸ Himbe duuniyaaru fuu ndewan nga, sey nii be illa fudforde duuniyaaru, inde mum'en mbinndaa nder dewtere mbuurnam, dewtere Njawdiri kirsanoondi ndiin, kam'en tan ngoni be ndewataa nga.

⁹ Jom nowru fuu horkita nowru mum, nana !

¹⁰ Neddo fuu mo fodaa no nanngetee uddowee non, too joomum no nanngetee uddowee. Neddo fuu mo fodaa no warirtee takubaahi, too joomum no warirtee takubaahi nii non. Ngam majjum wadi seniibe, himbe Alla fuu no kaani beyda munyal mum'en, ngonda he Alla.

Burtaaki ndabba gom nder leydi

¹¹ Gada ndabba mburtiina nder maayo ngaan, sey ngi'umi ndabba gom kam duu wurtii nder leydi. Luwe magga dīdi, ide nanndi luwe njawdiri. Inga haala hano no kuɗa mbodaa nannduɗa he mbolla ngaan haalirta. ¹² Nga hebi baawde kuɗa ngaan fuu. Inga wada kujje kaaydiniide yeeso ndabba maayo ngaan. Inga

tilsina himbe e kujje fuu tawaafe nder duuniyaaru. Inga wi'a be, be ndewa ndabba maayo ngaan, nga nawnannde mum feewi ngaan.

¹³ Ndabba mburtiina leydi nga, wadi kaayde mawde yeeso himbe fuu. Nga wadi hiite jippii illa dow faa he leydi. ¹⁴ Baawde de nga hebi he ndabba maayo ngaan, fiirtini nga laawol eytude himbe. Inga wi'a be, be ngafa tooruure nanndune he ndabba maayo ngaan. ¹⁵ Ndabba mburtiina leydi nga hokkaa baawde wurnude tooruure ndeen. Tooruure ndeen tinni no haala, nde tinni inde wara saliibe rewude nde.

¹⁶ Nga tilsini himbe fuu, mawdo yahde suka, diikudo yahde talka, dimo yahde maccudo, wafanee alaama he junngo mum nyaamo naa he tiine mum. ¹⁷ Neddo fuu hidfi sooda naa sonna sey tawree alaama oo. Alaama gatteedo oon kam woni : Innde ndabba maayo ngaan naa lamma kolloowo innde magga. ¹⁸ Do woni nokkuure hikmaaku. Goodudo hakkillo fuu hiita maana lamma oon. Lamma oon innde neddo non. Lamma oo woni keme jeegom e lasooji tati e jeegom (666).

14

Jimol himbe hebuɓe kisinam

¹ Ndaarumi kaden sey ngi'umi Njawdiri ndiin no darii dow waamnde *Siyon. Indi wondi he himbe ujunaaji hemre e lasooji dɗiɗi e nayo (144 000). Innde mayri he innde Alla *Baabiraawo mayri no winndaa dow tiide maɓɓe. ² Nanumi daane gom yuwne dow no wa'i iido ilam. Inde nanndi hano felmaanjo manngo naa mbi'en hano

kollii ngoni no piyee. ³ Himbe ujunaaji hemre e lasooji dīdī e nayo (144 000) been fuu no njima, jimol kesol gom yeeso joodorgal Alla, yeeso kujje nay buurde deen he yeeso dottibe been. Jimol ngol walaa baawdo ekkitiingol ko yaari himbe ujunaaji hemre e lasooji dīdī e nayo (144 000) hisinaabe bee. ⁴ Himbe bee ngoni laabube ngam be pukkidaaki he debbo baa nde worre. Ibe tokki Njawdiri ndiin nokku fuu to ndi fa'i. Kambe ngoni be nder duuniyaaru, Alla arti subani hoore mum, o subii be duu ngam Njawdiri ndiin, o hisini. ⁵ Fewre wurtaaki abada nder kunddule maabe. Felooore fuu walaa he maabe.

Lilal maleykaabe tato gom

⁶ Midō don nii, sey ngi'umi maleykaajo gom no fiira to woddi, faa dow toon. Omo wara ngam waajaade *Habarū lobbo, habarū duumotoodo nder leyde duuniyaaru fuu, duumotoodo hakkune himbe lenyi fuu, he nder demle fuu.

⁷ Nder daane toowne omo wi'a himbe :

—Kulee Alla ! Teddinon mo ! Ngam wakkati mo o hiitotoo himbe yottake. Cujidanee tagudo kammu e leydi, maayo e bufde ndiyam !

⁸ Maleykaajo didaabo gom tokki mo kam duu, no wi'a :

—Nde sankitake ! Nde sankitake ! *Baabiila hubeere mawne ndeen sankitake ! Kayre up-punoo faa noy walaa leyde fuu nder iri golle bonde hano jeenu he jarde cabijam gadaade nder mayre.

⁹ Sey maleykaajo tatabo gom, tokki dido beeto, toowni daane mum, no wi'a :

—Nedfo fuu sujidani ndabba yuwnga nder maayo ngaan, he tooruure nanndune he magga, nde nii joomum wadanaama alaama magga dow tiine naa dow junngo mum, ¹⁰ nedfo oo yaran cabijam tikkere Alla ciiwadam, kadfam. O torreteee faa noy walaa nder hiite e sinaadar yeeso maleykaabe seniibe he yeeso Njawdiri ndiin. ¹¹ Cuurki hiite tiimunge no wula be ngeen no yeenya wakkati fuu dow. Powtiri walaana cujidaniibe ndabba yuwnga nder maayo ngaan, e tooruure nanndune he magga. Jemma e nyalooma powtiri walaana wadanaabe alaama innde magga dow tiide mum'en naa dow juude mum'en.

¹² Ngam majjum wadi, wakkati mo seniibe, himbe Alla, tittinkiniibe nder tilsinooje Alla, ngoondini Iisa, kaani munyude, wakkati oo yottake.

¹³ Daane gom kam duu, yuwi dow wi'i kam :

—Winndu! Welbe ko'e illa jooni ngoni maayoofo no tittinkini nder goondinol mum'en.

*Ruuhu Alla wi'i :

—Goonga non, tampiri mabbe timmi. Be powtan ngam golle mabbe kolli ko be ngadiri no woodiri.

Kettol barke duuniyaaru

¹⁴ Mido yeewannoo nii kaden sey ngi'umi luuldere raneere tar, nanndudfo *Bii-Nedfo no joodii dow mayre. Omo melli meetalol kanje. Omo jogii nder junngo makko waarudu welnu sanne. ¹⁵ Maleykaajo gom wurtii nder Juulirde Alla mawne, toowni daane mum wi'i joodiifo dow luuldere oon :

—Kettol barke duuniyaaru yoni, adu waarudu maa, fudfdu hettude.

¹⁶ Nden joodiido dow luuldere oon adi waarudu mum fadfi ndu nder duuniyaaru, nden barke mayru hettaa. ¹⁷ Maleykaajo gom wurtii kaden nder Juulirde Alla mawne wonnde dow, no jogii waarudu welnu sanne gom.

¹⁸ Maleykaajo gom, kawjiido hiite sakkirde Alla ndeen kam duu wari, nder daane toowne wi'i maleykaajo jogiido waarudu welnu oon :

—Cabiije duuniyaaru, bibbe mum benndi, adu waarudu maa tayowa de.

¹⁹ Maleykaajo oon adi waarudu mum fadfi nder duuniyaaru. Ndu tayi bibbe cabiije deen, ndu hawri de nder boosirde mawne. Dum fuu woni alaama tikkere Alla.

²⁰ Toon gada hubeere ndeen, bibbe cabiije deen boosaa. Yiiyam dufdam wurtii nder boosirde ndeen. Dam ili ko wadata kilooji keme tati. Dam yeenyi dow faa to nde nii puccu darake nder majjam, hoore maggu tan hollirtee.

15

Maleykaabe jedfo e bala'uui jedfi cakitit-toofi

¹ Ndaarumi kaden sey ngi'umi nder kammu alaama mawdo kaaydindo kam gom. Maleykaabe jedfo jogiibe bala'uui jedfi. Bala'uui jedfi dui, kanyi ngoni bala'uui cakitittoofo ngam nder majji kumnol tikkere Alla wanngata.

² Ngi'umi kaden, godfum nanndudum maayo no yelkita hano danndorgal no ngirbordira he hiite. Dow daane maggo, jaaliibe ndabba maayo

ngaan, hebube jaalorgal ngam be calake tokkude tooruure tinndinoore magga, be calake duu wafaneede alaama tinndinoore innde magga dow mum'en. Neddo mabbe fuu no jogii hoddu ndu Alla hokki dum. ³ Ibe njima jimol ngol *Muusa, maccudo Alla, yimunoo he jimol gadanangol Njawdiri ndiin, ibe mbi'a :

—Yaa Alla Joomiraawo, Jom baawde,
 gollleeji maada no mawni, idi kaaydini !
 Yaa Laamiido laamorde fuu,
 laabi maa no dartiidi, di goongaaji !

⁴ Yaa Joomiraawo ! Moy woni hulataa ma ?
 Moy saloto teddinde ma ?

Aan tan woni Ceniido.
 Lenyi fuu ngaran kujida yeeso maa,
 ngam di fuu di ngi'ii ko gollleeji maada no
 dartiidi.

⁵ Gada jimol ngool, sey ngi'umi Juulirde Alla mawne ndeen no omtii, *hukumuuru seedaaku nduun no tawaa nder mayre.* ⁶ Maleykaabe jeddo, jogiibe bala'uuji jeddi diin mburtii nder mayru, ibe bornii kolte lobbe, daneeje tar. Ibe kabbi tunndordi gadiraadi kanje dow gabaaje mabbe.

⁷ Nder kujje nay buurde deen wonnde hokki maleykaabe jeddo been nyederde jeddi gadiraade kanje. Nyederde fuu no heewi tikkere Alla Duumotoodo faa abada abadin. ⁸ Sey nder baawde Alla he teddungal mum, cuurki gom wurtii, hewni *Juulirde mawne ndeen. Nde

* **15:5** 15.5 Ayaare ndeen no waawi fiirtireede : Gada majjum, ngi'umi Juulirde Alla mawne no omtii dow kammu. Hukumuuru seedaaku no nder mayru.

nii maleykaaɓe jedɗo been timminaay bala'uuji jedɗi ɗi ɓe njogii ɗiin, too walaa baawɗo naati nder mayre.

16

Nyederde tikkere Alla jedɗi

¹ Mido ɗon nii sey nanumi daane toowne gom yuwi nder *Juulirde mawne, wi'i maleykaaɓe jogiibe bala'uuji jedɗi been :

—Njehee, ndufowee tikkere Alla wonnde nder nyederde jedɗi ɗeen fuu nder duuniyaaru !

² Nder maleykaaɓe jedɗo been, sey gooto mabbe arti, yehi, rufowi nyederde mum. Sey buuye bonɗe, naawooje faa noy walaa, mburtii he tawraabe alaama ndabba maayo ngaan kam fuu he kujidanbe tooruure tinndinoore magga.

³ Maleykaajo ɗiɗabo oon rufi kam duu nder diyeele ko woni nder nyederde mum. Ndiyam ɗam laatii hano yiyam mbaɗɗam, kujje buurɗe tawaade nder majjam fuu mbaati.

⁴ Maleykaajo tataɓo oon rufi ko tawanoo nder nyederde mum nder maayooji he dow gite leydi ilnooje ndiyam fuu. Ndiyam ɗam fuu wayli, laatii yiyam, kanyam duu. ⁵ Sey nanumi maleykaajo dawranoowo diyeele, no wi'a :

—Aan woni dartiido,
Ceniido, gondo, gonnoodo,
a hiitake he dartinaaku.

⁶ Bonbe ndufi yiyam seniibe, himbe maada,
ɓe ndufi yiyam annabiibe maada.
Aan duu, a hokki ɓe yiyam ɓe njara.

Nii hegi he mabbe !

⁷ Daane gom duu wurtii nder sakkirde ndeen,
no wi'a :

—Goonga !

Joomiraawo Alla Jom baawde,
sariyaaji maada no goongaaji,
di dartiidi !

⁸ Maleykaajo nayaabo oon kam duu rufi ko tawanoo nder nyederde mum dow naange. Naange ngeen hebi laawol haafude rok ngam wula himbe. ⁹ Wulowulo magge satti sanne, tinni no wula himbe. Amma be calii tuubude, be teddina Alla. Be tinni ibe mbonna innde Alla, goodufo baawde darnude bala'uuji diin.

¹⁰ Maleykaajo joyaabo oon rufi ko tawanoo nder nyederde mum dow joodorgal ndabba maayo ngaan. Sey nimre huuri kappa kuula to baawde magga tawa. Himbe keddii no hanngodira nyiye ngam naawfum ko be nanta dum. ¹¹ Naawfum putte burtiide he mabbe dum wadi be tinni ibe mbonna innde Alla jeyfo dow. Be calii tuubude, be tinni ibe ngada golle bonde.

¹² Maleykaajo jeegaabo oon rufi ko tawanoo nder nyederde mum nder maayo manngo wi'eteengo Efarata. Sey ngo yoorii, ngam laamiibe yuwoobe lettugal keba to mbittori.

¹³ Midu don nii sey ngi'umi kaden, ginnaaji bondi tati gom nanndudi he paabi, gonngol wurtii nder hunnduko mbolla ngaan, gonngol wurtii nder hunnduko ndabba ngaan, gonngol duu wurtii nder hunnduko annabiijo penoowo oon. ¹⁴ Ginnaaji dii ngoni ginnaaji bondi gadooji kujje kaaydiniide. Di tefowan laamiibe duu-niyaaru fuu, di nodda be ngam be kawra be

ngadda daane worre, be ngafa konu nyannde darjal, nyalaane Alla Jom baawde.

¹⁵ Nden lisa wi'i kam :

—Ndaa, mi warowan hano no gujjo warirta ! Beldo hoore woni baldo no darii mo daanaaki, no bornii koltal mum ngam to dilludu wari he mum fuu to ndillu terru, gite no kollira dum.

¹⁶ Ginnaaji diin kawri laamiibe been nder nokkuure wi'eteene Armagedon nder ibrankoore.

¹⁷ Maleykaajo jeddabo oon kam duu wicci ko tawanoo nder nyederde mum nder henndu. Daane toowne gom wurtii nder *Juulirde mawne wari, nde yuwaana illa joodorgal laamu ngaal, inde wi'a :

—Huune fuu gasi joonkay.

¹⁸ Sey mayye, olko, e diggaali gom ngafi. Leydi dimmbi dimmbande mawne. Dimmbande ndee, illa himbe no nder duuniyaaru ir mum wadaay baa nde worre ! ¹⁹ Hubeere mawne ndeen fecci pecce tati. Kubeje tawaade nder leyde duuniyaaru fuu cankiti. Alla yeggitaay hubeere *Baabiila. O wadi nde yari nyederde cabijam tikkere makko. ²⁰ Duude fuu moyti, baamle duu majji. ²¹ Malmalluje butte yuwi dow no caama dow himbe. Teddirka worre majje fuu no wada kilooji lasooji dafi. Himbe kudi Alla ngam malmalluje bonde, gonde no caama, laataniibe balaa'u bonde.

17

Kiite Baabiila

¹ Maleykaaajo gom tawaado nder maleykaabe jeddo jogiinoobe nyederde jeddi deen, wari, wi'i kam :

—War, faa mi holle no Alla hiitortoo debbo jeenoowo sanne oo. Debbo oo woni hubeere nyibaande takkol diyeele dufde. ² Laamiibe duuniyaaru pijidi he makko. Himbe duuniyaaru njari cabijam makko faa ko'e mabbe copti, be ngadi ko fijude.

³ Sey *Ruuhu Ceniido heewi kam, maleykaaajo oon dowi kam nder ladde yeeruure. Nden ngi'umi debbo gom no joodii no waddii ndabba mbodaa gom. Ndabba nga ko'e magga jeddi, luwe magga sappo. Banndu magga fuu no winndaa konngi gom ngam bonude innde Alla. ⁴ Debbo oo no bornii kolte bodeeje, lobbe sanne. Omo fedii kanje, kaaye dime he luuluuje. Nder junngo makko no tawa nyederde kanje heewne ko nyiddinii he tuuni fijirde makko. ⁵ Dow tiine makko no winndaa, innde nde maana cuudiido gom.

Dum winndi dum wi'i :

*Baabiila
Teddinaana
Inna fijooɓe

Inna wadoobe ko nyiddinii fuu.

⁶ Ngi'umi kaden ko debbo oo no suuli. Yiiyam seniibe, himbe Alla haaloobe dow ko Iisa wadi, dam o yari dam, kanyam suuli mo.

Dum haaydini kam sanne, wakkati ngi'unoomi mo. ⁷ Nden maleykaaajo oon wi'i kam :

—Ko wadi dum haaydini ma ? Mi fiirtante maana majjum. Mi haalante maana debbo oo

he ndabba nga ko'e jed'di he luwe sappo, nga o wad'dii ngaa. ⁸ Ndabba nga ngi'ataa ngaa, wuuriino, amma hannden nga heddaaki. Nder ko booyataa nga wuuritan, nden nga wurtowo nder ngaykaa nga walaa fuu keerol gom. Nde nii nga wurtake, Alla wara nga. Himbe, be illa fud'dorde inde mum'en mbinndaaka nder dewtere mbuurnam, wonbe nder duuniyaaru ngi'an nga. Gi'ol magga haay'dinan be ngam ndenno nga wuurinoo, hannden nga wuuraa amma nga wartowan.

⁹ Do ned'do fuu haani tawree hikmaaku e faamo ngam anndude kujje dee. Maana ko'e jed'di deen woni baamle jed'di, de debbo oon njood'dii dow mum. ¹⁰ Ide tinndina duu laamiibe jed'do. Nder laamiibe jed'do bee, joyo ngadi jamaanu mum'en mbitti. Gooto mabbe no caka balde mum. Laamu jed'dabo mabbe oon waraay ginan. Amma nyannde fuu ngu wari, wakkati sed'da tan ngu watta. ¹¹ Ndabba ngoota mbuurunoonga ndenno nga heddaaki hannden ngaan, kannga he hoore magga, inga hawtidi laamiibe jed'do been god'dum.* Nde nii nga wartowi, kannga laatoytoo laamiido jeetatabo oon. Amma nga yahan to nga halketee.

¹² Maana luwe sappo de ngi'udaa de, woni laamiibe sappo be jamaanu mum'en ngaraay ginan. Be kebowan baawde laamidaade he ndabba ngaan nder wakkatiyel sed'da.† ¹³ Laamiibe been fuu, kawri ngadi hunnduko wooto, ngam

* **17:11** 17.11 Dewte annde luggid'di gom no mbi'a ko nga yuwaana he gooto nder laamiibe jed'do been. † **17:12** 17.12 Wobbe no miila ko dum yamnde worre lok.

gollande ndabba ngaan he semmbe mum'en fuu e baawde mum'en fuu. ¹⁴ Be ndurwidan Njawdiri ndiin, amma kayri heboyta jaalorgal dow maɓbe ngam kayri woni Joomiraawo joomiraabe fuu, Laamiido laamiibe fuu. Wondube he mayri been duu kawtida he mayri nder jaalorgal ngaal. Ndi suɓake ɓe, ndi noddii. Be tokkiran ndi ɓerne worre.

¹⁵ Maleykaaajo oon wi'i kam kaden :

—Diyele dee de ngi'udaa debbo jeenoowo oon no joodii hadde mum'en deen, maana majje woni himbe lenyi fuu wonbe nder duuniyaaru, haaloobe demle feere-fereeje.

¹⁶ Luwe sappo dee, de ngi'udaa de kanye he ndabba ngaan fuu, mbanyan debbo jeenoowo oo, piɗɗaa mo pat, teeta ko o woodi fuu, acca mo ɓanndu boldu, nyaama tewu makko, nden ndufa ko hoddi dum nder hiite. ¹⁷ Alla wadi laamiibe sappo ɓee ngadi daane worre, ngam gollande ndabba ngaan heɓa nga laamo. O wadi dum duu ngam ɓe ngada fodoore makko. Ndabba ngaan laamoto sey nyannde ko o wi'i dum huubi.

¹⁸ Debbo jeenoowo mo ngi'udaa oo, kam woni tinndinoore huɓeere mawne laamiinde laamiibe duuniyaaru.

18

Cankitol Baabiila

¹ Gaɗa tinndinooje dow ndabba ngaan e luwe sappo deen, sey ngi'umi maleykaaajo gom keewɗo baawde yuwii dow kaamu jippii. Darja makko yayni duuniyaaru fuu. ² O yewni nder daane toowne, o wi'i :

—Kas ! Nde saami.

Baabiila hubeere mawne saami !

Nde laatake jonnde ginnaaji.

Nde laatake wuro ruuhuuji bondi,
he iri tuuni fuu.

Nde laatake to ir foonu wanyaanu
e nyiddiniinu fuu tawa !

³ Nde saami,

ngam nde hokki hoore mayre yahde he ko
nyiddinii.

Leyde fuu njari cabiijam fijirde mayre.

Laamiibe duuniyaaru fuu pijirii nde.

Bibbe luumo duuniyaaru fuu ndiikidi
daliila njawdi mayre.

⁴ Nanumi daane gom yuwi dow kaden, no
wi'a :

—Mburtee nder mayre, onon himbe am,†

heba to hakke mayre raabu on,

heba to bala'uuji mayre hewto on !

⁵ Ngam hakke mayre duufi sanne,

faa yottii he kammu.

Alla duu miccitate golleeji mayre bondi.

⁶ Culnanee nde hano no nde sulninari
wobbe !

Huune fuu ko nde wadi on,

njobitee faa nde didi !

Nder nyederde nde o wattani on cabiijam,

nyediree nde cabiijam kadfam faa kile didi,
kokkon mo.

⁷ No nde hidirnoo njawdi e teddungal faa noy
walaa,

onon duu, torrilee nde hano non,

* **18:2** 18.2 Esaaya 21.9 † **18:4** 18.4 Yeremiya 51.45

kebbinon nde mettorgal berne.
 Nder berne mayre inde wi'a :
 Miin, mi laamiido.
 Mi hanaa debbo mo gorum maayi.
 Abada duu mettorgal maayde heewtaaki
 kam.

⁸ Ngam majjum wadi nder nyalooma gooto,
 bala'uuji bondi, nyaw, mettorgal he rafo,
 caamata dow mayre.

Nde wulirtee hiite,
 ngam Alla Joomiraawo kiitiido nde no Jom
 semmbe.

⁹ Laamiiɓe duuniyaaru fijidiɓɓe he mayre,
 e beegan ɓe nde, nyannde ɓe ngi'ata yeenyol
 cuurki hiite wonnge no nyaama nde, nyannde
 mum berde mabbe mettan. ¹⁰ Be toowtande
 sanne, ngam doggude to kiite mayre saamu dow
 mabbe.

Nyannde mum ɓe mbi'an :
 —Yoo yoo ! Yo !

*Baabiila saami !

*Baabiila hubeere mawne,

*Baabiila hubeere semmbenteere !

Nder yamnde worre tan,
 kiite Alla saami dow maa !

¹¹ Biɓɓe luumo duuniyaaru mboyan nde,
 berde mabbe mettan, ngam walaa coodoowo
 godɗum he maɓɓe. ¹² Walaa garoowo sooda
 he mabbe kanɗe, cardi e kaaye dime, naa
 colle gom. Walaa garoowo sooda he mabbe
 gude canyaade faa woodi, gude boddeeje, lobbe
 sanne gom, naa boddeeje coy gom. Naa garoowo
 sooda he mabbe ledde uurde ir iriije, gineeji
 gadiraadi nyiiye nyiiwa, gineeji gadiraadi ledde

cehaade caadiide sanne naa jamde bodeeje e jamde baleeje, naa gineeji gadiraadi hayre gom wi'eteene marba. ¹³ Walaa coodoowo li'ordum gom bi'eteedum Kanel e li'ordi gom, naa coodoowo cabiijam, nebbam uurdam, nebbam jaytun, conndi, aawdiiri alkama, gowe, dakke uurde gom, naa iri uurdi mbelni cuurtinteeni gom. Walaa coodoowo nagge, mbaalu, puccu, torke, naa nedfo.‡

¹⁴ Luumotoobe been fuu mbi'i hubeere ndeen :
—Njawdi maa he njari maa fuu majji. Kujje de kosudaa hebude deen fuu kalki. A hebitittaa de kaden faa abada abadin.

¹⁵ Biɓɓe luumo waduɓe njawdi nder luumo mayre ndaroyto to woddi, ngam ibe kula to be limtee nder hawtidoobe he mayre balaa'u. Be mboyan, ibe mboyto, berde maɓɓe metta faa noy walaa. ¹⁶ Be mbi'a :
—Yoo yoo ! Yo !

*Baabiila hubeere mawne.

*Baabiila debbo nyaayirannoodo kolte haabu,
kolte canyaade faa woodi.

Debbo bornotoodo kolte bodeeje, caadiide,
kolte pediraade kanje, coddi e kaaye dime !

¹⁷ Amma kas !

Nder yamnde worre tan, njawdi mayre fuu halkaa !

Sey jom'en laanaaji ndiyam mawdi, naatoobe laanaaji diin, awyoobe di he keboowo barke yaha-warta dow maayo fuu mbodfoo hubeere ndeen, ndarowoo faa to woddi. ¹⁸ Wakkati mo

‡ **18:13** 18.13 Do nedfo no tinndina maccudo naa nanngaado nder konu.

be ngi'ata cuurki hiite ngonnge no wula huweere ndeen, be mboyan, be mbi'a :

—Huweere fuu huweere ummaaki fotune huweere mawne ndee !

¹⁹ Sey be mbicci leydi dow ko'e mabbe, ibe mboya, ibe mboytoo, berde mabbe no metta, ibe mbi'a :

—Yoo yoo ! Yo ! Nde halki !

Huweere mawne ndee halki !

Huweere nde jom'en laanaaji mawdi diikidi nder njawdi mum.

Amma nder yamnde worre tan,

huune fuu halkaa !

²⁰ Mbeltinee onon wonbe nder kammu. Onon seniibe, himbe Alla, mbeltinee. Onon *lilaabe he onon annabiibe, mbeltinee ! Alla hiitake *Baabiila dow kujje de nde wadani on !

²¹ Sey maleykaajo semmbenteejo gom hooyi kaaya gom potuja niisirde gabbe, fadfi nder maayo, wi'i :

—Nii *Baabiila, huweere mawne fadfirtee he semmbe nde halka, nde hi'ataake kaden faa abada abadin !

²² Daane hoddu, daane seeseeru, daane luwal, naa daane jimoowo fuu nanataake kaden nder mayre. Bahillo naa cehoowo hebataake kaden nder mayre. § Wabbere fuu niisataake nder mayre. ²³ Ndenno bibbe luumo maada ngoni jom'en baawde nder duuniyaaru fuu. Amma joonin ngam a eytiri himbe heewbe he dobo-dobooji maada, jeyngol fitilla fuu hi'ataake nder

§ 18:22 18.22 *Golloowo nyenyudo* no gafoowo golleeji juude hano ceboowo naa ciwoowo jamde.

maada. Daane banjudo e banjaado nanataake nder maada kaden.

²⁴ Nii kiite *Baabiila tayiraa ngam junngo mayre no nder dufol yiyam seniibe, himbe Alla, yiyam annabiibe he yiyam waranoobe nder duuniyaaru fuu.

19

Jimi jettooje Alla nder kammu

¹ Toon nder kammu, sey nanumi daafe toowde gom, daafe nanndufe he daafe jama'aare mawne no mbi'a :

—Aleluuya.*

Kisinam, teddungal e baawde ngonani Alla meeden !

² Kiite makko no goonga, no dartii !

O hiitake debbo jenoowo sanne oo, debbo pijudo sanne faa bonni duuniyaaru fuu oo.

Alla hiitake mo ngam o rufi yiyam maccube mum.

³ Daafe deen towna kaden, nden de mbi'i :

—Aleluuya,

hiite wulunge hubeere ndeen cuurki mum no don no yeenya dow, faa abada abadin !

⁴ Dottiibe laso e nayo been he kujje nay buurde deen, kofi, cujidani Alla gonfo dow joodorgal laamu. Dottiibe been e kujje deen no mbi'a :

—Aleluuya ! Aamiin !

* **19:1** 19.1 Maana *Aleluuya* woni « En njettu Joomiraawo ».

⁵ Daane gom yuwi dow joodforgal laamu ngaal, wi'i :

—Mawdo e pamaro moodon, on fuu njet-tee Alla meedon, onon maccube makko, onon woodube kulal makko !

⁶ Nanumi daade jama'aare gom nanndufe iido benkeyye naa diggaali mawdi. Daade dee, no mbi'a :

—Aleluuya !

Alla Jom baawde tabbintini laamu muudum.

⁷ En ceyo, nanen beldum, teddinen mo, ngam wakkati banngal Njawdiri ndiin yotake,

baaado oon duu siryake.

⁸ O hokkaama kotal lamngal, canyaangal faa moddi, naatowal hitere, o borno. Kotal ngal woni golle moyyufe, golle seniibe, himbe Alla.

⁹ Sey maleykaaajo gom, wi'i kam :

—Winndu : Welbe ko'e ngoni noddaabe-ngara nyaama nyaamdu batu banngal Njawdiri ndiin !

O wi'i kaden :

—Tabbat haalaji dii no goonga. To Alla di yuwi.

¹⁰ Nden kofimi faa hadde koyde maleykaaajo oon, ngam sujidande mo. Amma o wi'i kam :

—To sujidanam ! Sujidan Alla ! Miin he hoore am, mi maccudo Alla non hano maada, hano banndiraabe maada, ceediibe yeeso jama'aare dow ko Iisa *Almasiihu wadi. Teddin Alla ! Ceedaaku dow Iisa *Almasiihu nguu, kam woni ko annabaaku nguu tefata.

Jaalorgal badfiido puccu ndaneewu tar

¹¹ Yeeso am ngi'umi kammu no omtii, puccu ndaneewu tar gom wanngi. Badfdiido ngu oon no inndiree jom holnaare e goonga. Nder dartinaaku, o watta kiite makko e konu makko. ¹² Gite makko no njalɓa hano demle hiite, omo melli meetali laamu keewdi. Innde gom, nde neddo fuu anndaa se hanaa kanko, no winndaa he makko. ¹³ Omo bornii jabbaare heewnee yiiyam. Omo inndiree : « Haala Alla ».[†]

¹⁴ Cefe soogeeji kammu, gondi dow pucci mum'en daneegi no tokki mo. Neddo mabbe fuu no bornii kolte haabu canyaade faa moddi, ide ndawni tar. ¹⁵ Takubaahi mbelki no wurtoo nder hunnduko makko. Kanki ngooti kiin o hebirta jaalorgal dow leyde duuniyaaru fuu. O laamorto de sawru njamndi. O niisan bibbe cabiije nder boosirde tikkere Alla mawne, Jom baawde. ¹⁶ Innde gom no winndaa dow jabbaare makko he dow busal makko, no wi'a : « Laamiido laamiibe fuu, Joomiraawo joomiraabe fuu. »

¹⁷ Ngi'umi maleykaajo gom no darii dow naange. O yewni pooli piirooji dow o wi'i di :

—Ngaree, kawree ngam hiraane mawne nde Alla siryi. ¹⁸ Nyaamon tewu balli : Laamiibe, hooreebe soogeeji, worbe suusube, nyaamon tewu pucci diin e wadfiibe di. Nyaamon tewu balli himbe fuu rimbe yahde maccube, pamaro yahde mawdo !

¹⁹ Ngi'umi kaden ndabba mannga ngaan, laamiibe duuniyaaru, e soogeeji mum'en, be kawri faa be kabda badfdiido puccu ndaneewu oon e soogeeji mum. ²⁰ Amma ndabba

[†] **19:13** 19.13 Daaru Yahaaya 1.1.

ngaan nanngaa kannga he annabiijo penoowo oon, gadannoodo dobo-dobooji yeeso magga oon. Nder dobo-dobooji makko diin o fergi wadanaabe dow mum'en alaama ndabba ngaan, e sujidanbe tooruure tinndinoore magga. N-dabba ngaan e annabiijo oon nanngaa, padfaa he yonkiiji mum'en nder peta hiite sinaadar wulnge jaraw. ²¹ Takubaahi ngonki no wurtoo nder hunnduko badfiido puccu ndaneewu oon wari soogeeji diin fuu. Pooli diin ngari nyaami tewu balli mabbe faa kaari.

20

Laamu duubi ujunere

¹ Maleykaaajo gom yuwi dow kammu jippii, ngi'umi omo jogii nder junngo makko, callalol manngol gom e omtirdum ngaykaa nga walaa fuu keerol ngaan. ² O wari, o nanngi mbolla ngaan, kannga wonnoo mboddi arandeeri, in-ndirteeni Ibiliisa naa mbi'en Seydan. O habbi ndi ngam ndi wada duubi ujunere indi habbi. ³ O fadfi ndi nder ngaykaa ngaan, o ommbii hunnduko magga, o soki ko faa woodi. Nden o fiyi kaatimiije dow magga heba ndi wada duubi ujunere kubdi, ndi jammaaki lenyol fuu kaden nder duuniyaaru. Gada duubi ujunere diin, no haani ngaykaa ngaan sokitee, ndi habbitee ndi yoofee wakkati sedfa.

⁴ Nden ngi'umi joodorde laamu gom, warbe joodaade dow majje fuu kokkaa baawde hi-itaade. Ngi'umi kaden himbe, be yonkiiji mum'en ittaa ngam seedaaku mabbe ngu be

ngadfi dow Iisa, e waaju haala Alla mo be ngadfi. Be cujidanaay ndabba maayo ngaan naa duu tooruure tinndinoore magga, be accaay duu alaama magga wadee dow tiide mabbe naa dow juude mabbe. Himbe bee no ummintintee, be laamodoto he *Almasiihu duubi ujunere. ⁵ Himbe bee kambe ngoni be Alla arti ummintini he maayde. Amma beeto kay ummitittaako sey duubi ujunere diin fuu kuubi. ⁶ Welbe ko'e ngoni woodube mbaka nder ummintinaaki kiin ngam be ceniibe. Maayde didabere gom fuu walaa baawde gom dow mabbe. Be laatoto *cakkanoohe Alla he *Almasiihu, be laamodoo he *Almasiihu duubi ujunere.

Jaaleede e kiite Ibiliisa

⁷ Nyannde fuu duubi ujunere diin kuubata, nyannde mum, Ibiliisa yoofetee wurto nder kasu, ⁸ yaha nder kappa kuula duuniyaaru fuu jammboowo lenyi Juuju e Maajuuju. O hawra dum'en ngam konu. Lenyi dii duudal mum'en limtataako, duudal majji no fota gabbe taasiri daane maayo duudde. ⁹ Di cankito nokku fuu nder duuniyaaru, di piilo hodorde seniibe Alla, hubeere horsune he makko. Amma hiite gom yuwta dow, wara nyaama lenyi dii fuu. ¹⁰ Ibiliisa eytannoodo be oon kam duu fadfaa nder peta hiite sinaadar wulnge jaraw, to ndabba ngaan he annabiijo penoowo oon padfanoo.

Be njukka. Jemma e nyalooma ibe nder torra faa abada abadin.

Nyannde darɗal

¹¹ Dow joodorgal laamu manngal danal tar gom, mi hi'i nedfo gom no joodfii dow maggal. Kammu he leydi fuu majji yeeso makko, ko dum hi'ataake kaden. ¹² Ngi'umi kaden maaynoobe fuu, mawfo mabbe yahde pamaro mabbe no ndarii yeeso joodorgal laamu ngaal. Dewte gom piirtaa, nden dewtere mbuurnam, kam duu fiirtaa, maaybe been kiitaa. Nedfo mabbe fuu hiitaa dow golle mum hano no dum winndiraa nder dewte deen. ¹³ Maayo tuuti wurtini maaybe wonnoobe nder mum. Maayde he laahara kam'en duu kokkiti maaybe wonnoobe nder mum'en. Maaybe been fon duu kiitaa, nedfo mabbe fuu hiitaa dey-dey golle mum. ¹⁴ Nden maayde he laahara pad'aa nder peta hiite ngaan laatiinga maayde didabere.

¹⁵ Nyannde mum nedfo fuu mo innde mum winndaaka nder dewtere mbuurnam ndeen, no fad'etee nder peta hiite ngaan.

21

Heyd'intinol huune fuu

¹ Ngi'umi kammu kesu e leydi heyri gom.* Kammu arandewu nguun e leydi arandeeeri fuu kalki, maayo fuu walaa. ² Ngi'umi *Ur-saliima keso oon, hubeere seniine ndeen no yuwa to Alla no jippoo. Inde feda hano no banoyteedo fedirtee ngam nana beldum yahde to gorum. ³ Nanumi daane toowne gom yuwi dow joodorgal laamu ngaal inde wi'a: « Ndaa, *hukumuuru Alla nii hakkune himbe. O joddoto

* **21:1** 21.1 Esaaya 65.17

he mabbe, be laatoo himbe makko. Alla he hoore mum wondan he mabbe, o laatoo Alla mabbe. ⁴O moytan gondi mabbe fuu. Maayde, mettorgal berne, simayeenjo he torra gom fuu keddataako,† ngam kujje kidde deen fuu ndilli. »

⁵Joodiido dow joodorgal oon wi'i :

—Ndaa, mi heydfintinan huune fuu ! Winndu haalaaji dii, ngam di kolniidi, di goongaaji.

⁶Huune fuu timmi ! Miin woni fuddorde miin woni timmoode. Miin woni arano, miin woni cakitiido. Neddo fuu domdufo, mi hokkan dum forba ndiyam mbuurnam. ⁷Neddo fuu kebufo jaalorgal heban kujje dee fuu. Mi laatoto Alla joomum, kam duu laatoo biyam.

⁸Amma wattube kulal nder berde mum'en, be ngoondinaay, golloobe ko nyiddinii, ittoobe yonki, fijoobe, jom'en dobo-dobooji, rewoobe tooruje, fenoobe, himbe bee fuu nder peta hiite sinaadar wulnge jaraw mbaka mabbe woni. Hiite ngee woni maayde difabere.

Ursaliima keso

⁹Maleykaaajo gom tawaado nder maleykaaabe jeddo jogiibe nyederde jeddi, keewde bala'uuji jeddi cakitotoodi diin wari, haaldi he am, wi'i kam :

—War faa mi holle baa'aado, mo Njawdiri ndiin subii.

¹⁰*Ruuhu Ceniido heewi kam, maleykaaajo oon dowi kam faa dow waamnde toowne gom. O holli kam *Ursaliima keso oon, hubeere seniine ndeen no yuwa to Alla no jippoo. ¹¹Inde wondi he teddungal Alla, inde yelkita hano hayre

† 21:4 21.4 Esaaya 25.8

rimnde, inde laabi hano yaspa, yelkitol mayre hano danndorgal. ¹² Birniyol gom no filii nde. Ingol toowi ingol tekkidi, dammbule maggol sappo e dīdī. Dammbugal fuu maleykaaajo gom no darii. Lenyi *Isra'el sappo e dīdī dīin, lenyol fuu e dammbugal mum, innde mum duu no winndaa dow maggal. ¹³ Dammbule maggol, kedde lettugal deen no tati. Gorgal maggol duu tati, sobbirde maggol no woodi tati, hoore huɗo maggol kam duu no woodi tati. ¹⁴ Birniyol hubeere ndeen maha dow kaaye sappo e dīdī. Dow majje no winndaa inde *lilaabe Njawdiri ndiin sappo e dīdo been.

¹⁵ Maleykaaajo kaaldoowo he am oon no jogii loocol etirngol gadiraangol kanɗe. Omo eta hubeere ndeen, dammbule mayre he birniyol mayre. ¹⁶ Seraaji nay mayre fuu njuutirka mum'en no potu. O watti loocol etirngol ngol o eti, o hebi ujunaaji sappo e dīdī (12 000)‡ dow njuutirka maggol. O eti o hebi ujunaaji sappo e dīdī (12 000) dow njaajirka maggol. Dow toowirka maggol duu o eti, o hebi ujunaaji sappo e dīdī (12 000). ¹⁷ O eti deppideeka§ birniyol ngool, o hebi kuule hemre e lasooji dīdī e nay (144), kuule maleykaaajo oon he kuule himbe fuu no potu.

¹⁸ Birniyol ngool nyibiraa hayre yaspa, siire ndeen duu nyibiraa kanɗe dime, inde laabi hano danndorgal. ¹⁹ Kaaye birniyol ngool pedira ir kaaye dime fuu. Pede sappo e dīdī ngoni ko

‡ **21:16** 21.16 Naa mbi'en sera fuu etaado no wafa kilooji 200. § **21:17** 21.17 Wobbe no inndiraa « deppideeka » hano « toowirka nokku ».

wafa, ide tokkodiri yahde. Hayre inndirteene yaspa artira, safir tokki, hayre tatabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene agat, nden hayre inndirteene emerooda tokki. ²⁰ Hayre joyabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene onikis, nden hayre inndirteene sardis ndeen duu watta. Hayre jedfaabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene kirisoliita, nden hayre inndirteene beril kam duu watta. Hayre jeenayabere wattaane ndeen woni hayre inndirteene topas, nden kirisoparas hayre sappobere ndeen watta. Hayre sappo he go'abere wattaane ndeen woni hayre inndirteene yasente, nden hayre inndirteene ametis watta, wari laatii hayre sappo e didaabere. ²¹ Luuluuje sappo e didi ngattaa he dammbule sappo e didi deen. Dammbugal fuu he luuluure mum. Beddol hubeere ndeen wadira kanje dime, yelkitittoode hano dandorgal.

²² Hubeere ndeen walaa *Juulirde mawne fuu ngam Alla Joomiraawo, Jom baawde e Njawdiri ndiin, kam'en ngoni *Juulirde mawne ndeen. ²³ Naange naa lewru haajaaka nder mayre, ngam darjaaji Alla yaynata nde. Njawdiri ndiin woni fitilla mayre. ²⁴ Lenyi duuniyaaru fuu tokkan nder annuura mayre. Laamiibe nder duuniyaaru adan njawdi mum'en ngaddana nde. ²⁵ Dammbule mayre ommbataake faa abada abadin ngam jemma walaa nder mayre. ²⁶ Darja e teddungal lenyi duuniyaaru waddetee nder mayre. ²⁷ Golloobe ko nyiddinii, fenoobe naa ko tunninta fuu, naatataa nder mayre. Naatoobe nder mayre ngoni be inde mum'en mbinndaa

nder dewtere mbuurnam, dewtere nde Njawdiri ndeen.

22

¹ Maleykaajo tawaado hakkune maleykaabe jeddo jogiibe nyederde jeddi holli kam maayo kokkoowo ndiyam mbuurnam. Ingo yelkita hano danndorgal. Ndiyam maggo no yuwa to joodorde Laamu Alla e Njawdiri ndiin. ² Idam ila caka beddol huweere ndeen. Ngo fecci pecce didi, caka pecce didi deen no tawa lekki mbuurnam, lekki ndimoohi lebbi sappo e didi dow lebbi sappo e didi. Lewru fuu iki rima nde worre. Lekki kii, kaakooli mum woni safaare nyawtoore lenyi duuniyaaru. ³ Ko Alla hudi fuu tawataake nder huweere ndeen kaden. Joodorgal Laamu Alla he Njawdiri ndiin ngoni nder mayre. Maccube Alla ndewan Alla. ⁴ Be ngi'an yeeso makko e innde makko duu dow tiide mabbe. ⁵ Jemma walaa kaden. Be ngalaa haaju jeyngol fitilla naa jeyngol naange ngam Alla Joomiraawo yeyniran be annuura mum. Be laamoto faa abada abadin.

Habaru gartol Iisa

⁶ Maleykaajo oon wi'i kam :

—Haalaaji diin no kolniidi, di goongaaji. Alla Joomiraawo, gattudo haala mum nder hunnduko annabiibe oon, lili maleykaajo mum ngam holla maccube mum huune fuu nde garki mum badii.

⁷ Iisa wi'i :

—Ndaaree, mi waran ko booyataa ! Beldo hoore woni gafudo ko dewtere annabaaku ndee wi'i.*

⁸ Amma miin, Yahaaya, woni nanudo, gi'udo kujje dee fuu. Gada ko nanumi he ko ngi'umi dum, kippiimi he leydi hadde koyde maleykaajo gondo no haalda he am oon faa mi sujidana mo.

⁹ Sey o wi'i kam :

—To sujidanam ! Mi maccudo Alla hano maada. Mi maccudo Alla hano banndiraabe maa annabiibe, kam fuu he dwtaniibe haalaaji dewtere ndee. Sujidan Alla !

¹⁰ Nden o wi'i kam :

—To suudu haalaaji annabaaku gondi nder dewtere ndee, ngam wakkati mo dum waroyta oon badake. ¹¹ Gadoowo ko boni heddo nder bononda mum. Jom golle tunnude heddo nder golle mum tunnude. Dartido heddo nder dartinaaku mum. Ceniido heddo nder senaare mum !

¹² Iisa wi'i :

—Ndaaree, mi waran ko booyataa. Mi waddan njobdi neddo fuu. Mi yoba neddo fuu dey-dey golle muudum. ¹³ Miin woni fudforde, miin woni timmoode. Miin woni arano, miin woni cakitiido. ¹⁴ Beldo hoore woni lonnoowo kolte mum ngam heba laawol nyaamude bibbe lekki mburnam kiin, fa'a dammbule deen, naata huweere ndeen. ¹⁵ Amma dawaadi he jom'en dobo-dooji he fijoobe he ittoobe yonki he rewoobe tooruje he hidube fewre he wadoobe hiila ngoni wonbe gada mayre. ¹⁶ Miin Iisa, mi

* **22:7** 22.7 Do hanaa Iisa he hoore mum wari haali haalaaji dii, amma maleykaajo oon kam yottini haalaaji Iisa dii nder bannginol ngool.

lili maleykaajo am ngam seedoo kujje dee nder kawriide goondinbe deen fuu. Miin mi wuddu Daawda, mi jippotoodo he makko duu. Miin woni hoodere fajiri yelkitittoore !

¹⁷ Nden nanumi *Ruuhu he banjeteedo oon no mbi'a :

—War !

Neddo fuu nando dum duu no wi'a :

—War ! Neddo fuu domdudo wara, gidudo yarude ndiyam kokkoojam mbuurnam fuu jaba yara dam forba.

Timmoode

¹⁸ Miin Yahaaya, mido sappana neddo fuu nando haalaaji annabaaku gondi nder dewtere ndee, nde nii joomum beydi dow majji goddum, Alla beydanan joomum bala'uuji cifaadi nder dewtere ndee. ¹⁹ Neddo fuu ittudo goddum nder haalaaji dewtere annabaaku ndee, Alla ittan mbaka joomum he lekki mbuurnam kii filla mum wadaa nder dewtere ndee. Alla ittan mbaka joomum duu nder hubeere seniine ndee, nde filla mum wada nder dewtere ndee.

²⁰ Ceedantoodo kujje deen oon duu wi'i :

—Hakiika, mi waran ko booyataa !

Sey mbi'en :

—Goonga non. War Iisa Joomiraawo !

²¹ Moyyere Joomiraawo meeden Iisa wonda he moodon, on fuu. Aamiin !

**Ko woni Amaana Keso
Fulfulde, Western Niger: Ko woni Amaana Keso
(Bible)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Fulfulde, Western Niger)

Translation by: SIM Niger

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

03866d8b-1da2-5821-b01d-4d382a1cd5d9